

'Het Kleine Veenloo', Markt 10, 3901 DN, Veenendaal

Fabrieken

De rondst in de kassa

Project rondom historisch museum

Het Kleine Veenloo

HANDLEIDING LEERKRACHT

Veen

Watersnoodramp

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Project overzicht	2
Achtergrondinformatie voor de leerkracht	3
Vorbereidende tips en opmerkingen	7
Doelstellingen	9
Introductieles	10
Introductieverhaal	
Gesprekssuggesties	
Uitleg en opzet excursie in het museum	12
Bronvermelding	15
Kopieermodel evaluatieformulier voor de leerkracht	16
Kopieermodel evaluatieformulier voor de leerlingen	18
Slotwoord	20

Inleiding

Beste leerkracht,

Voor u ligt het project omtrent 'Historisch Museum Veenendaal'.

Dit project is tot stand gekomen door verzoeken vanuit basisscholen en medewerkers van het museum. Dit project is bedoeld voor leerlingen van de groepen 7 en 8. Voor lagere groepen bestond reeds de mogelijkheid om gebruik te maken van een project genaamd 'Jet en Jan', maar voor deze oudere doelgroep ontbrak nog materiaal.

Vandaar dat wij een project ontwikkeld hebben voor deze doelgroep. Het project is opgebouwd uit een introductieverhaal, groepsgesprekken, lessen aansluitend bij verschillende vakgebieden; cognitief en qua cultuur en maatschappij; het onderdeel wereldoriëntatie.

Daarbij wordt er vanuit het introductieverhaal naar een excursie toegewerkt in museum 'Het Kleine Veenloo'.

Voor verdere informatie, instructie en doelstellingen kunt u terecht in deze handleiding.

Wij wensen u en uw klas veel leerplezier en hopen u te verwelkomen in het museum.

Vriendelijke groeten,
De auteurs.

Project overzicht

Poster ophangen

kassa

Introductieverhaal

klassengesprek n.a.v. het introductieverhaal en onderwerpen die aan bod komen

Leerlingen werken in het individuele werkboekje

rekenwerkblad 1 'sigarendoosje'

tekenen ' sigarenbandje'

werkblad taal 1

werkblad Aardrijkskunde

Excursie

invulblad opdrachtkaarten 'watersnoodramp'

invulblad opdrachtkaarten 'veen'

invulblad opdrachtkaarten 'fabrieken'

Leerlingen werken in het individuele werkboekje

werkblad taal 2 'puzzel'

rekenwerkblad 2 'veenaak'

stellen

handvaardigheid 'weven'

handvaardigheid 'sigarendoosje'

Afsluitend klassengesprek

Evaluatieformulier

Achtergrondinformatie voor de leerkracht

Veenendaal heeft in 1855 veel te lijden gehad van de watersnoodramp. Er kwam tussen de twee en drie meter water te staan en er verdronken elf mensen.

Toen de vloed over het land raasde

Door : Piet Valkenburg

Op 8 maart 2005 werd met name in Veenendaal op grote schaal herdacht dat 150 jaar geleden een watersnoodramp plaatsvond in het Rivierengebied tussen Wesel en Gorinchem en in de Gelderse Vallei. Met een herdenking, het plaatsen van een nieuw monument en een speciale tentoonstelling in museum 'Het Kleine Veenlo' werd het voor velen in de Vallei volledig onbekende fenomeen van overstroming weer in de herinnering gebracht. Nu heeft Veenendaal in 1855 inderdaad het meest te lijden gehad van die watersnoodramp. Er kwam tussen de twee en drie meter water te staan en er waren maar liefst elf verdrinkingen te melden. In publicaties over de watersnoodramp neemt Veenendaal dan ook een prominente plaats in en je zou al snel kunnen denken dat de overstroming van 1855 zeer lokaal in en rond Veenendaal heeft plaatsgevonden. Dat is echter absoluut niet het geval. De ramp van 1855 hield in dat er grote overstromingen plaatsvonden in de gehele Betuwe, in grote delen van Brabant en Gelderland en in onze omgeving over het gebied dat zich uitstreckte in de Gelderse Vallei van Rhenen en Wageningen tot aan Amersfoort en de toenmalige Zuiderzee. Ook Scherpenzeel kreeg te lijden van de watermassa's die vanuit de Rijn de Vallei instroomden. Er waren hier – gelukkig maar – geen slachtoffers, maar de schade en het ongemak voor de inwoners van Scherpenzeel was aanzienlijk. Ook de impact die de overstroming had op het normaal zo vredige dorp was zeer groot. Nog tientallen jaren later zouden inwoners die in het rampjaar 1855 waren geboren niet worden aangeduid met "geboren in 1855", maar aangeduid worden als "van het water", zoals kinderen in die tijd waren geboren "voor het water" of "na het water".

Voorgeschiedenis

Als de watersnoodramp van 1855 verfilmd zou worden en men zou er een historisch correct geheel van willen maken, dan zou de voorgeschiedenis van deze ramp het grootste deel van de film in beslag gaan nemen. De voorgeschiedenis van de watersnoodramp van 1855 beslaat namelijk honderden jaren!

De Gelderse Vallei is een laaggelegen gebied, omsloten door de Veluwe en Utrechtse Heuvelrug, de Grebbeberg en aan de Noordzijde door de Zuiderzee, het huidige IJsselmeer. Het gebied heeft altijd al bekend gestaan als waterrijk gebied, juist door de lage ligging ontstonden hier veengebieden. Door eeuwenlange afgraving van deze veengebieden kwam het land alleen maar nog lager te liggen, tot zelfs vier meter lager dan voorheen!

De afwatering van het gebied vindt hoofdzakelijk plaats via de rivier de Eem en de daarin vloeiende beken, waarvan de Luntersebeek en de Barneveldsebeek de belangrijkste zijn. Toen de veengebieden eenmaal werden geëxploiteerd, kwamen hier nog een aantal kanalen bij, de bekende Griften in het gebied.

Het gebied van de Gelderse Vallei wordt al sinds mensenheugenis beschermd tegen overstromingen vanuit de Rijn door de in de middeleeuwen aangelegde Grebbedijk, gelegen tussen Wageningen en de Grebbeberg (om precies te zijn: de Heijmenberg).

Desondanks vonden er regelmatig overstromingen plaats in het gebied: 1595, 1643 en 1651 zijn maar enkele jaren waarin overstromingen plaatsvonden. Bij dit soort overstromingen stroomde het water vrijelijk door de gehele Gelderse Vallei om vervolgens voorbij Amersfoort in de Zuiderzee uit te monden.

De doorbraak van 1855

Op de vooravond van de doorbraak van 5 maart 1855 bleek de Rijn volkomen verstopt te zijn door grote massa's kruierend ijs. De waterstand was op dat moment ruim 11 el (ruim 6 meter) boven het Amsterdams Peil. Toen het ijs op 5 maart 1855 eenmaal in beweging kwam, kon een inderhaast aangelegde noodkade de massa's niet meer tegen houden. Om drie uur des namiddags brak het water ter hoogte van het landgoed 'Den Dooven' door de Grebbedijk, waarbij een verval optrad van maar liefst 3 meter, zodat in heel korte tijd een metersbreed gat geslagen werd in de dijk.

Het water bereikte al spoedig, 16 uur na de doorbraak, de Slaperdijk en Veenendaal kwam onder water te staan. Op 7 maart was men in Scherpenzeel nog hoopvol gestemd. Zo schreef de burgemeester aan de Commissaris des Konings: "Ik geef Uwe excellentie te berigten dat er voor deze gemeente vooralsnog geen onmiddellijk gevaar voor watersnood bestaat".

Door de druk van het water werd in de nacht van 7 op 8 maart de spoordijk bij de brug van De Klomp al zodanig ondermijnd en weggeslagen, dat de spoorweg onbruikbaar werd. Het water liep daarna vanaf De Klomp naar Renswoude en tegen het noordelijk deel van de Slaperdijk. De heulen in de Slaperdijk waren uit voorzorg al gedicht met

behulp van rijshout en aarden dammen en de schotbalkensluis aan de Daatselaar was eveneens gedicht. Het water liep om het noordelijke eind van de Slaperdijk om in eerste instantie tegen gehouden te worden door de Groeperkade. Allengs echter stroomde het verder naar de Straatweg tussen Renswoude en Scherpenzeel en verder naar de Luntersebeek. Dit eerste vloedwater bereikte het dorp Scherpenzeel op 9 maart 1855 omstreeks 08.30 uur, maar dit kon in eerste instantie via reguliere weg, via de Luntersebeek, afgevoerd worden.

Omstreeks 11.30 uur bleek de Luntersebeek de veelvloed aan water niet meer te kunnen bolwerken en langzaam maar zeker overstromden delen van het dorp Scherpenzeel, vooral aan de noord- en zuidzijde van het dorp, terwijl de Straatweg nog droog bleef. De Slaperdijk weerstond op dat moment nog steeds de enorme watermassa's, Veenendaal had al te maken met waterhoogtes tot 3 meter!

Op de 9e maart werd 's avonds om 11 uur in Renswoude de noodklok geluid. Ondanks dit onheilspellende voorteken bleef de burgemeester optimistisch en schreef juist op dat moment naar de Commissaris des Konings: "Zoo op het ogenblik ongeveer elf uur des avonds wordt te Renswoude de noodklok geluid en zoude volgens gerucht de Slaperdijk aan de zogenoemde Nappersluis zijn doorgebroken". Toen hierop echter ook in Scherpenzeel de noodklok begon te luiden, was dit voor de Scherpenzeelers het teken dat de Slaperdijk echt was doorgebroken en sloeg de paniek toe. Niemand kon zich immers een voorstelling maken van wat er stond te gebeuren. De laatste doorbraak was al onheugelijke tijden geleden, in 1711. De noodklokken luidden en luidden... het was stikdonker, middernacht en men had al jammerlijke verhalen gehoord over de rampspoed die zich in Veenendaal afspeelde. Veel inwoners van Scherpenzeel sloegen dan ook op de vlucht, met achterlating van alles wat zij maar hadden, hun heil zoekend op de hoger gelegen gebieden, zoals in de omgeving van Amerongen.

Op de plaats waar trouwens toentertijd de Slaperdijk doorbrak werd later een steen ingemetseld in een duiker die de waterhoogte van 1855 aangaf. (zie foto beneden)

Vroeger werd vaak ook bij mondelinge overlevering aan latere generaties doorverteld welke historische gebeurtenissen er in een dorp hadden plaatsgevonden. Helaas zijn veel van deze verhalen verloren gegaan, maar over de watersnood van 1855 blijkt er nog een verhaal bekend te zijn. Heel aanschouwelijk vertelde Jan Blaauwendraad van boerderij 'De Pol' aan de Brinkkanterweg het verhaal over de watersnood van 1855 door aan ons bestuurslid Johan Lagerweij. Dat vond plaats, kort na de Tweede Wereldoorlog op het terras van de villa van de toenmalige burgemeester Hoytema van Konijnenburg aan diezelfde Brinkkanterweg.

Jan vertelde hoe zijn grootvader de watersnood van 1855 had beleefd en doorverteld: "Toen begon de torenklok in 't dorp te luiden en we wisten dat de dijk was doorgebroken. Niemand wist hoe lang het zou duren voor het water bij Scherpenzeel zichtbaar zou worden. Eerst was er nog hoop op de Slaperdijk en de spoorbaan Utrecht-Arnhem, dat die het water zouden keren. Maar het was bekend dat het water in de Rijn tussen Rheden en Wageningen 6,50 meter hoger stond dan het niveau van de Zuiderzee (het huidige IJsselmeer). De volgende dag kwam het water nog niet omhoog en we bleven dan ook hopen dat het dorp droog zou blijven. Maar op de derde dag na de dijkdoorbraak kwam het water snel omhoog.

Toen het water rond de boerderij steeg, zo vertelde Jan Blaauwendraad, bracht zijn opa het spek uit de pekelbak en bracht dit met het andere eten naar de zolder. Even later rolde opoe het vloerkleed op de heerd (de woonkamer) op en dat schoof ze op de hilt. Het water kwam de kelder in en later stond het op de geut. Het vee was kennelijk al geëvacueerd, want daar sprak opa Blaauwendraad niet over. Al snel stroomde het water onder de deur door de heerd in.

Langzaam maar zeker kroop het water omhoog tegen de voetenbank van het kammenet (kabinet) op. Het duurde niet lang en toen kroop het tegen de poten van het kammenet omhoog. Gelukkig had opa de laden van het kabinet eruit getrokken en op de hilt gebracht.

Uiteindelijk bleef het water staan aan de bovenkant van de tweede la van het kammenet”

Johan Lagerweij vertelde er later over : ""Jan Blaauwendraad vertelde het verhaal over de watersnood in het bekende dialect van onze streek en deed dit zo sprekend dat we de ramp als in een film voor onze ogen zagen gebeuren ..... "tot aan de bovenkant van de tweede laai". Omgerekend betekende dat de waterstand op de toenmalige plaats waar boerderij "De Pol" stond, dus tegen de Luntersebeek – nu Valleikanaal – bij de Slingers, zo ongeveer 1.10 meter hoog stond, misschien nog wel 20 centimeter hoger.

Vorbereidende tips en opmerkingen

Algemeen

- Conservator Bert Huiskes is het aanspreekpunt voor al uw vragen. Hij is ook leverancier van het materiaal.

Telefoon: 0318-550010

info@hetkleineveenloo.nl

Introductieles

Maak het project tijdig kenbaar, prikkel de leerlingen vast door het ophangen van de poster behorende bij het introductieverhaal.

- Het is goed om vragen waar de leerlingen mee komen, en zelf niet kunnen beantwoorden, te noteren op een groot vel; tijdens de evaluatie kunt u deze dan nog eens nalopen en kijken of de antwoorden nu wel bekend zijn. U kunt natuurlijk ook gebruik maken van een inventarisatie 'spin' en deze na afloop van het project nogmaals maken, aanvullen en eventueel corrigeren.
- Wij raden u aan gebruik te maken van een tijdbalk op het bord of een aparte strook, en hier de belangrijke gebeurtenissen en ontwikkelingen steeds op bij te houden.
- Leest u de achtergrondinformatie alstublieft goed door zodat u voldoende kennis heeft genomen van het onderwerp en uw leerlingen er over kunt vertellen.
- Materialen die nodig zijn voor de lessen moeten aanwezig zijn voor aanvang van de les.

Werkboekje

Het kopieermodel is afzonderlijk te downloaden.

- De manier van werken met het werkboekje hangt van uzelf af, werkt u met de leerlingen van voor naar achter, of mogen de leerlingen de opdrachten tijdens een project uur naar eigen voorkeur steeds kiezen en verschilt dus per leerling de manier van werken.
- Materialen die nodig zijn voor de lessen moeten aanwezig zijn voor aanvang van de les.
- Geef duidelijk aan hoelang de leerlingen aan het werk mogen en wat u qua proces en produkt precies van ze verwacht.

Excursie

- U doet er goed aan om tijdig een geschikte datum voor de excursie te bespreken. Museummedewerker Hans Wielhouwer houdt de agenda bij.

Markt 10

3901 DN Veenendaal

Telefoon: 0318-550010

info@hetkleineveenloo.nl

- Zorg tijdig voor voldoende ouders/verzorgers/medewerkers voor het begeleiden van de groep onderweg en in het museum.
- Het introductieverhaal is van belang voor het uiteindelijke slot van de excursie.
- De opdrachtkaarten die gebruikt worden tijdens de excursie zijn in het museum aanwezig.
- De invulbladen voor de antwoorden e.d. van de opdrachtkaarten zitten in het werkboekje voor de leerlingen. Dit werkboekje brengen de kinderen mee tijdens het bezoek aan het museum.
- De wisseltentoonstelling is vaak ook interessant voor kinderen. Informeert u naar de tentoonstelling van dat moment.

Doelstellingen

Introductieles

- De leerlingen kunnen zich inleven in de personages van het introductieverhaal en verwoorden wat er allemaal door hun heen kan zijn gegaan op het moment dat zij zich realiseerden midden in een rampgebied te zitten.
- De leerlingen activeren hun voorkennis over de historie van Veenendaal.
- De leerlingen kunnen vraag- en doelstellingen formuleren voor de komende projectperiode.
- De leerlingen kunnen jaartallen en gebeurtenissen verwerken op een getallenlijn.

Werkboekje

- De leerlingen kunnen zelfstandig opdrachten maken.
- De leerlingen kunnen verworven lesstof toepassen tijdens de verschillende opdrachten.
- (De leerlingen kunnen zelf hun tijd inplannen en keuzes maken over hun werkvolgorde.)

Excursie/ opdrachtkaarten

- De leerlingen kunnen samenwerken.
- De leerlingen kunnen zich zelfstandig voortbewegen in het museum.
- De leerlingen kunnen informatie zoeken en verzamelen voor het vervullen van de opdrachten.
- De leerlingen kunnen de verschillende historische onderdelen benoemen en informatief invulling geven.

Evaluatie

- De leerlingen kunnen hun eigen voorkennis scheiden van nieuw verworven kennis en vaardigheden.
- De leerlingen kunnen dit verwerken op, afhankelijk van de introductieles, een groot vel en de 'spin'.
- De leerlingen kunnen een evaluatieformulier invullen.
- De leerlingen kunnen een waardeoordeel toekennen.
- De leerlingen kunnen hoofd- en bijzaken scheiden.

Introductieles

Introductie verhaal

"Opa, opa, wilt u nog een keer dat verhaal vertellen over uw overgrootopa!"

Het is zaterdagavond 5 maart 1855. Niels verveelt zich ontzettend. Zijn ouders zijn niet thuis, maar gelukkig wonen opa en oma ook bij Niels en zijn broertjes en zusje, in het huis boven de winkel. De vader en moeder van Niels zijn door de weeks altijd erg druk in de winkel, en dan is het wel zo handig dat zijn grootouders er ook wonen.

Buiten is het nat en koud en Niels en opa gaan dicht bij de houtkachel zitten. Op de plank bij de houtkachel staat een hele oude tekening van de overgrootopa van zijn opa. Niels vindt de tekening erg mooi. Vooral omdat het een tekening van heel vroeger is en het iets over de geschiedenis van zijn familie vertelt. De tekening is zo mooi gemaakt dat het bijna een foto lijkt. Het is het enige dat ze hebben als herinnering aan zijn overovergrootopa.

Als ze lekker zitten begint opa met vertellen.

Het is het jaar 1680 en Pieter is vandaag 11 jaar geworden. Pieter woont net zoals Niels in Veenendaal, maar dan wel meer dan 200 jaar geleden. Zoals vele inwoners van Veenendaal, was de familie van Pieter ook een van de vele veenarbeiders. Er was niet echt veel tijd om Pieters verjaardag te vieren, want ook vandaag moest er gewoon gewerkt worden. De vader van Pieter vervoerde veen. Dat deed hij met een speciaal plat soort schip, dat ook wel een aak genoemd werd.

Opa was nog maar net begonnen met vertellen toen ze buiten plotseling een ruiter op zijn paard door de Veenendaalse straten zagen galopperen. Toen opa de ruiter zag, wist hij eigenlijk meteen al wat er aan de hand was. Het was goed mis! Er was afgelopen winter ook zo ontzettend veel sneeuw gevallen, die overal hoog opgestapeld lag. De invallende dooi veroorzaakte daardoor natuurlijk veel water en dat werd opgestuwd tegen dammen van kruiend ijs in de Rijn. Er waren afgelopen week al beangstigende berichten binnengekomen en watermassa's stroomden weldra Nederland binnen. Het werd allemaal behoorlijk griezelig en nu was Veenendaal ook nog eens aan de beurt. Dit zat allemaal goed fout en kon allemaal wel eens helemaal verkeerd aflopen. Voor het aanstormende water uit galoppeerde de renbode op zijn paard "Opschieten, mannen, maak voort en vlucht, het water komt!"

Het verhaal wat opa aan het vertellen was werd helemaal vergeten en opa rende vlug naar boven om de broertjes en het zusje van Niels wakker te maken. Oma had alle jassen van iedereen al gepakt. Binnen twee minuten stond iedereen buiten. Het was er een chaos. Heel Veenendaal was in rep en roer. In de nacht van 5 op 6 maart gutste het water Gelders- en Stichts Veenendaal binnen.

Dat Niels een slimme jongen was zullen jullie wel begrijpen als ik vertel dat hij binnen die twee minuten ook nog vlug de kans zag om de, voor hun zo waardevolle, tekening van zijn overovergrootopa op te bergen in de kassa-la beneden in de winkel.

Niels, zijn broertjes en zusje en opa en oma zijn naar de Markt in Veenendaal gevlucht. Dat was het hoogste punt in de buurt. De kassa met daarin de tekening werd voor een moment vergeten. Maar zoals jullie tijdens de excursie zullen ontdekken; niet voor lang!

Gesprekssuggesties

Waar ging dit verhaal over?

Hoe zouden ze zich gevoeld hebben toen ze op de Markt terecht kwamen?

Heb je zelf wel eens verhalen gehoord over deze gebeurtenis?

Wat is historie?

Weten jullie wat er allemaal gebeurd is hier in de omgeving?

Wat kenmerkt de historie van Veenendaal?

Wat heeft Veenendaal (gehad), dat andere plaatsen/ steden in Nederland niet (gehad) hebben?

Ben je wel eens in 'Het Kleine Veenloo' geweest? Wat is daar allemaal te zien/ te doen?

Uitleg en opzet excursie

Doel van de excursie: het vinden van de toegang tot de tekening van de overovergrootvader van Niels uit het introductieverhaal. Het openen van de kassa met de te verkrijgen code na elk onderdeel.

Wij raden als minimum aantal begeleiders aan om naast de leerkracht uit te gaan van 3 personen. Zo kan er bij elk onderdeel/kleur iemand aanwezig zijn en is er ook één vliegende keep aanwezig, met name functioneel bij eventuele calamiteiten en voor het begeleiden en overzien van de groepjes leerlingen die klaar zijn met hun onderdeel en dus het museum inmogen.

Per onderdeel de opdrachtkaarten één kleur, namelijk;

Waternoodramp: blauw, drie kaarten

Veen: oranje, drie kaarten

Fabrieken: groen, drie kaarten

De klas doorloopt in groepjes van 4 à 5 leerlingen het opdrachtkaartenparcours in het museum.

Ronde 1

Uitgaande van 6 groepjes start groepje...

Mochten er minder groepjes zijn dan kan elk tweede groepje per kleur zonder probleem weggelaten worden. Het is niet aan te raden het parcours met meer dan 6 groepjes te doorlopen.

1 bij blauw opdrachtkaart 1

2 bij blauw opdrachtkaart 2

3 bij oranje opdrachtkaart 1

4 bij oranje opdrachtkaart 2

5 bij groen opdrachtkaart 1

6 bij groen opdrachtkaart 2

Klaar? Dan mogen de groepjes leerlingen ook de andere opdrachtkaarten van hun kleur maken. Ze moeten dan even kijken bij welke kaart van hun kleur het rustig is, het is ook aan de begeleiders om dit in de gaten te houden. Zijn de leerlingen klaar en zijn de antwoorden samen bekeken en goedgekeurd door de begeleider dan krijgt elk groepje

een deel van de code in een envelop¹. De code is belangrijk voor de uiteindelijke afloop van de excursie, het openen van de kassa.

Wanneer alle 6 de groepjes klaar zijn met de opdrachtkaarten van hun kleur kan er gewisseld worden.

Ronde 2

1 bij oranje opdrachtkaart 1

2 bij oranje opdrachtkaart 2

3 bij groen opdrachtkaart 1

4 bij groen opdrachtkaart 2

5 bij blauw opdrachtkaart 1

6 bij blauw opdrachtkaart 2

Klaar, dan is het principe weer hetzelfde als na ronde 1.

Ronde 3

1 bij groen opdrachtkaart 1

2 bij groen opdrachtkaart 2

3 bij blauw opdrachtkaart 1

4 bij blauw opdrachtkaart 2

5 bij oranje opdrachtkaart 1

6 bij oranje opdrachtkaart 2

Groepje 1 en 2 mogen nu samen de code gaan kraken evenals;

Groepje 3 en 4,

Groepje 5 en 6.

De drie groepen mogen nu om de beurt proberen met de code de kassa te openen.

---

¹ Code kaartjes per groepen; de volgorde (a t/m f) van geven maakt niet uit, als de kleur maar elke keer hetzelfde is, zowel bij de groepen 1 en 2, 3 en 4 als 5 en 6

Blauwe code kaartjes

Groep 1: a, c, e

Groep 2: b, d, f (Samen de volledige code)

Oranje code kaartjes

Groep 3: a, c, e

Groep 4: b, d, f (Samen de volledige code)

Groene code kaartjes

Groep 5: a, c, e

Groep 6: b, d, f (Samen de volledige code)

Bronvermelding

NICO HIENSCH

Tijdreis. De Veenendalers van prehistorie tot in de 20^e eeuw

Inviva Rhenen, 2000

A.C. VAN GROOTHEEST, R. BISSCHOP, G.C. GROENLEER [red.]

Geschiedenis van Veenendaal, deel 1 & 2

Historische Vereniging Oud Veenendaal 2000 / 2005

<http://www.hetkleineveenloo.nl/>

Kopieermodel evaluatieformulier voor de leerkracht

Hoe bent u met dit project in aanraking gekomen?

Wat was uw verwachting voordat u met dit project ging werken?

Hoe heeft u het werken met dit project ervaren?

Hoe hebben de leerlingen het werken met dit project ervaren?

Vindt u dat de gestelde projectdoelen behaald zijn?

Wat kan er volgens u verbeterd worden, of heeft u misschien iets gemist?

Zijn er verder nog dingen die u belangrijk vindt om te vermelden?

Kopieermodel evaluatieformulier voor de leerlingen

Wist je voor dit project begon al iets over de onderwerpen...?

Watersnoodramp...

Veen...

Fabrieken...

Wat vond je van de opdrachten in het werkboekje?

Leuk/ niet zo leuk/ makkelijk/ moeilijk/ ...

En waarom?

Was je al eens in Het Kleine Veenlo geweest?

Ja/ nee/...

Met wie?

Weet je nog wanneer?

Hoe vond je het bezoek aan het museum?

Leuk/ niet zo leuk/...

En waarom?

Zou je er nog eens naartoe willen?

Ja/ nee/...

En waarom?

Wat vond je van de opdrachten en de zoektocht in het museum?

Leuk/ niet zo leuk/ makkelijk/ moeilijk/...

En waarom?

Wat vond je het leukste? En waarom?

Wat vond je niet zo leuk? En waarom?

Zijn er verder nog dingen waarvan je wilt dat wij ze te horen krijgen?

Slotwoord

Wij hopen dat u en uw klas met plezier hebben gewerkt aan dit project, wij hebben het in ieder geval met plezier voor u gemaakt!

Onze bijzondere dank gaat daarbij uit naar de heer Bert Huiskes, conservator Historisch Museum 'Het Kleine Veenloo' in Veenendaal en museum 'Het Rondeel' in Rhenen.

Wij zien graag uw reactie in de vorm van de evaluatieformulieren tegemoet, en zouden u in de toekomst graag nogmaals verwelkomen.

De auteurs